

**Universiteit
Leiden**
The Netherlands

**GC/CNIL - Hof van Justitie EU 24 september 2019;
ECLI:EU:C:2019:773, C-136/17**
Zwenne G.J.

Citation

GC/CNIL - Hof van Justitie EU 24 september 2019; ECLI:EU:C:2019:773, C-136/17. (2020).
GC/CNIL - Hof van Justitie EU 24 september 2019; ECLI:EU:C:2019:773, C-136/17.
Mediaforum, 2020(3), 105-113. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/137792>

Version: Publisher's Version
License: [Leiden University Non-exclusive license](#)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/137792>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Hof van Justitie EU 24 september 2019
IEF 18705; ECLI:EU:C:2019:773

In zaak C-136/17,

betreffende een verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens artikel 267 VWEU, ingediend door de Conseil d'État (hoogste bestuursrechter, Frankrijk) bij beslissing van 24 februari 2017, ingekomen bij het Hof op 15 maart 2017, in de procedure

GC,
AF,
BH,
ED
tegen
Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL),
in tegenwoordigheid van:
Premier ministre,
Google LLC, rechtsopvolger van Google Inc.,

Wijst

HET HOF (Grote kamer),

samengesteld als volgt: K. Lenaerts, president, A. Arabadjiev, A. Prechal, T. von Danwitz, C. Toader en F. Biltgen, kamerpresidenten, M. Ilesič (rapporteur), L. Bay Larsen, M. Safjan, D. Šváby, C. G. Fernlund, C. Vajda en S. Rodin, rechters,
advocaat-generaal: M. Szpunar,
griffier: V. Giacobbo-Peyronnel, administrateur,
gezien de stukken en na de terechtzitting op 11 september 2018, gelet op de opmerkingen ingediend door:
– AF, vertegenwoordigd door zichzelf,
– BH, vertegenwoordigd door L. Boré, avocat,
– de Commissie nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), vertegenwoordigd door I. Falque-Pierrotin, J. Lessi en G. Le Grand als gemachtigden,
– Google LLC, vertegenwoordigd door P. Spinosi, Y. Pelosi en W. Maxwell, avocats,
– de Franse regering, vertegenwoordigd door D. Colas, R. Coesme, E. de Moustier en S. Ghiandoni als gemachtigden,
– Ierland, vertegenwoordigd door M. Browne, G. Hodge, J. Quaney en A. Joyce als gemachtigden, bijgestaan door M. Gray, BL,
– de Griekse regering, vertegenwoordigd door E.-M. Mamouna, G. Papadaki, E. Zisi en S. Papaioannou als gemachtigden,
– de Italiaanse regering, vertegenwoordigd door G. Palmieri als gemachtigde, bijgestaan door F. De Luca en P. Gentili, avvocati dello Stato,
– de Oostenrijkse regering, vertegenwoordigd door G. Eberhard en G. Kunnert als gemachtigden,
– de Poolse regering, vertegenwoordigd door B. Majczyna, M. Pawlicka en J. Sawicka als gemachtigden,
– de regering van het Verenigd Koninkrijk, vertegenwoordigd door S. Brandon als gemachtigde, bijgestaan door C. Knight, barrister,
– de Europese Commissie, vertegenwoordigd door A. Buchet, H. Kranenborg en D. Nardi als gemachtigden,
gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 10 januari 2019,
het navolgende

Arrest

1 Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (PB 1995, L 281, blz. 31).

2 Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen GC, AF, BH en ED enerzijds en de Commission nationale de l'informatique et des libertés (nationale commissie voor informatica en vrijheden, Frankrijk; hierna: „CNIL”) (Frankrijk) anderzijds met betrekking tot vier weigeringen van de CNIL om Google Inc., thans Google LLC, aan te manen tot het verwijderen van diverse links die zijn opgenomen in de resultatenlijst die wordt weergegeven na een op hun naam ver-

richte zoekopdracht, en die leiden naar door derden gepubliceerde webpagina's.

(...)

Hoofdgedingen en prejudiciële vragen

24 GC, AF, BH en ED hebben elk bij Google een verzoek ingediend tot de verwijdering van verschillende links naar door derden gepubliceerde webpagina's uit de resultatenlijst die door de door deze onderneming geëxploiteerde zoekmachine wordt weergegeven na een op hun respectieve naam verrichte zoekopdracht (hierna ook: „verzoek tot verwijdering van links”), hetgeen Google echter heeft geweigerd.

25 Meer bepaald heeft GC verzocht om verwijdering van een link naar een satirische fotomontage die op 18 februari 2011 onder een pseudoniem online op YouTube is geplaatst, waarin zij wordt afgebeeld naast de burgemeester van een gemeente van wie zij kabinetschef was, en waarin duidelijk wordt gealludeerd op de vermeende intieme relatie tussen hen en op de invloed van deze relatie op haar politieke loopbaan. Deze fotomontage werd online geplaatst ter gelegenheid van de verkiezingscampagne voor de kantonale verkiezingen waarvoor GC toen kandidaat was. Op de datum waarop een verzoek tot verwijdering van de link werd geweigerd, was de betrokkene noch verkozen, noch kandidaat voor een door verkiezing te verkrijgen lokaal mandaat, en oefende zij niet langer de functie van kabinetschef van de burgemeester van de gemeente uit.

26 AF heeft verzocht om verwijdering van links naar een artikel van het dagblad *Libération* van 9 september 2008, dat op de website van het Centre contre les manipulations mentales (centrum tegen geestelijke manipulatie, CCM) (Frankrijk) was gepubliceerd en betrekking had op de zelfdoding van een volgeling van de Scientology Church in december 2006. AF wordt in dit artikel genoemd als hoofd public relations van de Scientology Church, een beroep dat hij sindsdien niet meer uitoefent. Voorts vermeldt de auteur van dat artikel dat hij contact heeft opgenomen met AF om diens versie van de feiten te verkrijgen en geeft hij het bij die gelegenheid ontvangen commentaar weer.

27 BH heeft verzocht om verwijdering van links naar artikelen, voornamelijk uit de pers, over het gerechtelijk onderzoek dat in juni 1995 was geopend naar de financiering van de Franse republikeinse partij (PR), in het kader waarvan hij en verschillende zakenmensen en politici als verdachte zijn vervolgd. De hem betreffende procedure is op 26 februari 2010 afgesloten met een kennisgeving van niet-verdere vervolging. Het merendeel van de litigieuze links leidt naar artikelen uit de periode waarin het opsporingsonderzoek werd geopend en vermeldt bijgevolg niets over de afloop van de procedure.

28 ED heeft verzocht om verwijdering van links naar twee artikelen in de dagbladen *Nice-Matin* en *Le Figaro*, waarin verslag wordt uitgebracht van de strafzitting waarin hij is veroordeeld tot een gevangenisstraf van zeven jaar en een bijkomende straf van tien jaar sociaal-juridisch toezicht wegens aanranding van minderjarigen in de leeftijd van vijftien jaar. In een van de gerechtelijke rubrieken staan bovendien verschillende intieme details over ED, die tijdens het proces aan het licht zijn gekomen.

29 Na de weigering van Google om hun verzoek tot verwijdering van de links in te willigen, hebben verzoekers in het hoofdgeding klachten ingediend bij de CNIL, opdat Google werd bevolen de litigieuze links te verwijderen van de resultatenlijsten. Bij brieven van respectievelijk 24 april 2015, 28 augustus 2015, 21 maart 2016 en 9 mei 2016 heeft de voorzitter van de CNIL verzoekers in het hoofdgeding ervan in kennis gesteld dat hun klachten waren afgesloten.

30 Verzoekers in het hoofdgeding zijn vervolgens bij de verwijzende rechter, de Conseil d'Etat (hoogste bestuursrechter, Frankrijk), opgekomen tegen deze weigeringen van de CNIL om Google aan te manen de links zoals verzocht te verwijderen. Deze verzoeken zijn door de verwijzende rechter gevoegd.

31 Aangezien de Conseil d'Etat heeft geconstateerd dat bij deze verzoeken een aantal ernstige moeilijkheden rijst bij de uitlegging van richtlijn 95/46, heeft hij de behandeling van de zaak geschorst en het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

„1) Is, gelet op de specifieke verantwoordelijkheden, bevoegdheden en mogelijkheden van de exploitant van een zoekmachine, het verbod voor andere voor de verwerking verantwoordelijken om de in de leden 1 en 5 van artikel 8 van richtlijn [95/46] bedoelde gegevens te verwerken, onder voorbehoud van de in deze richtlijn bepaalde uitzonderingen, ook van toepassing op deze exploitant als verantwoordelijke voor de verwerking die bestaat in de activiteit van deze zoekmachine?

2) Indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord:

a) Moet het bepaalde in artikel 8, leden 1 en 5, van richtlijn [95/46] in die zin worden uitgelegd dat het verbod om de in deze bepalingen genoemde gegevens te verwerken dat aldus, onder voorbehoud van de in deze richtlijn bepaalde uitzonderingen, geldt voor een exploitant van een zoekmachine, hem verplicht de verzoeken tot verwijdering van links naar webpagina's waarop dergelijke gegevens zijn verwerkt, systematisch in te willigen?

b) Hoe moeten in een dergelijk perspectief de in artikel 8, lid 2, onder a) en e), van richtlijn [95/46] bepaalde uitzonderingen worden uitgelegd, wanneer zij van toepassing zijn op de exploitant van een zoekmachine, gelet op zijn specifieke verantwoordelijkheden, bevoegdheden en mogelijkheden? Kan, in het bijzonder, een dergelijke exploitant weigeren een verzoek tot verwijdering van links in te willigen, wanneer hij vaststelt dat de links in kwestie leiden naar content die, hoewel deze gegevens bevat die tot de categorieën van lid 1 van artikel 8 behoren, eveneens binnen de werkingssfeer van de uitzonderingen van lid 2 van dat artikel, met name [onder a) en e)], van dat lid valt?

c) Moet, evenzo, het bepaalde in richtlijn [95/46] aldus worden uitgelegd dat wanneer de links waarvan om verwijdering wordt verzocht leiden naar verwerkingen van persoonsgegevens die voor uitsluitend journalistieke of voor artistieke of literaire doeleinden worden verricht en die daartoe, op grond van artikel 9 van richtlijn [95/46] gegevens mogen verzamelen en verwerken die tot de in artikel 8, leden 1 en 5 van deze richtlijn vermelde categorieën behoren, de exploitant van een zoekmachine om die reden mag weigeren een verzoek tot verwijdering van links in te willigen?

3) Indien de eerste vraag ontkennend wordt beantwoord:

a) Aan welke specifieke vereisten van richtlijn [95/46] moet de exploitant van een zoekmachine, rekening houdend met zijn verantwoordelijkheden, bevoegdheden en mogelijkheden, voldoen?

b) Wanneer hij vaststelt dat de webpagina's waarnaar de links leiden waarvan om verwijdering wordt verzocht, gegevens bevatten waarvan de publicatie op die pagina's onrechtmatig is, moet het bepaalde in richtlijn [95/46] dan aldus worden uitgelegd:

- dat op grond daarvan de exploitant van een zoekmachine is verplicht deze links te verwijderen van de resultatenlijst die wordt weergegeven na een zoekopdracht op de naam van de persoon die de verwijdering vraagt;
- of dat dit alleen inhoudt dat hij deze omstandigheid in aanmerking moet nemen bij de beoordeling van de gegrondheid van het verzoek tot verwijdering van de links;
- of dat deze omstandigheid geen invloed heeft op de beoordeling die hij moet uitvoeren?

Hoe moet daarnaast, als deze omstandigheid wel ter zake doet, de rechtmatigheid worden beoordeeld van de publicatie van de litigieuze gegevens op webpagina's die afkomstig zijn uit verwerkingen die niet binnen de territoriale werkingssfeer van richtlijn [95/46] vallen, en bijgevolg evenmin binnen die van de nationale wetgevingen die deze ten uitvoer leggen?

4) Ongeacht het antwoord op de eerste vraag:

a) Moet het bepaalde in richtlijn [95/46], onafhankelijk van de rechtmatigheid van de publicatie van de persoonsgegevens op de webpagina waarnaar de litigieuze link leidt, aldus worden uitgelegd dat:

- wanneer de persoon die om verwijdering van de link verzoekt bewijst dat deze gegevens niet langer volledig, juist of up-to-date zijn, de exploitant van een zoekmachine verplicht is het desbetreffende verzoek in te willigen?
- meer in het bijzonder, wanneer de persoon die om verwijdering verzoekt, aantoonbaar is, gelet op het verloop van de gerechtelijke procedure, de informatie met betrekking tot een voorgaande fase van de procedure zijn actuele situatie niet meer weerspiegelt, de exploitant van een zoekmachine de links naar webpagina's die dergelijke gegevens bevatten, moet verwijderen?

b) Moet het bepaalde in artikel 8, lid 5 van richtlijn [95/46] aldus worden uitgelegd dat informatie die betrekking heeft op de verdere vervolging van een persoon of op de inhoud van een proces en de veroordeling die eruit voortvloeit, gegevens betreft inzake overtredingen en strafrechtelijke veroordelingen? Valt, in het algemeen, een webpagina, wanneer deze gegevens bevat die gewag maken van veroordelingen of gerechtelijke procedures waarvan een natuurlijke persoon het voorwerp is geweest, binnen de werkingssfeer van deze bepalingen?

Beantwoording van de prejudiciële vragen

32 De gestelde vragen hebben betrekking op de uitlegging van richtlijn 95/46, die van toepassing was ten tijde van de indiening van het verzoek om een prejudiciële beslissing. Deze richtlijn is met ingang van 25 mei 2018 ingetrokken: sinds die datum is verordening 2016/679 van toepassing.

33 Het Hof zal de gestelde vragen onderzoeken vanuit het gezichtspunt van richtlijn 95/46, maar bij de analyse van die vragen tevens rekening houden met verordening 2016/679, zodat zijn antwoorden in ieder geval van nut zullen zijn voor de verwijzende rechter.

Eerste vraag

34 Met zijn eerste vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of de bepalingen in artikel 8, leden 1 en 5, van richtlijn 95/46 aldus moet worden uitgelegd dat het verbod op, of de beperkingen inzake de verwerking van bijzondere categorieën persoonsgegevens als bedoeld in die bepalingen, onder voorbehoud van de in deze richtlijn bepaalde uitzonderingen, tevens van toepassing zijn op de exploitant van een zoekmachine in het kader van zijn verantwoordelijkheden, zijn bevoegdheden en zijn mogelijkheden als verantwoordelijke voor de verwerking die ten behoeve van het functioneren van deze zoekmachine wordt verricht.

35 In dit verband zij eraan herinnerd dat, ten eerste, de activiteit van een zoekmachine, die erin bestaat door derden op het internet gepubliceerde of opgeslagen informatie te vinden, automatisch te indexereren, tijdelijk op te slaan en, uiteindelijk, in een bepaalde volgorde ter beschikking te stellen aan internetgebruikers, moet worden gekwalificeerd als „verwerking van persoonsgegevens” in de zin van dit artikel 2, onder b), van richtlijn 95/46 wanneer deze informatie persoonsgegevens bevat en, ten tweede, de exploitant van deze zoekmachine moet worden beschouwd als de „verantwoordelijke” voor deze verwerking, in de zin van dat artikel 2, onder d), van deze richtlijn (arrest van 13 mei 2014, Google Spain en Google, C-131/12, EU:C:2014:317, punt 41).

36 De in het kader van de activiteit van een zoekmachine verrichte verwerking van persoonsgegevens verschilt namelijk van de door webredacteuren verrichte verwerking van persoonsgegevens, die erin bestaat deze gegevens op een webpagina te plaatsen, en komt boven op deze laatstgenoemde verwerking, en deze activiteit speelt een beslissende rol speelt bij de wereldwijde verspreiding van deze gegevens, doordat zij deze toegankelijk maakt voor elke internetgebruiker die op de naam van de betrokkene zoekt, daaronder begrepen de internetgebruikers die anders de webpagina waarop diezelfde gegevens zijn gepubliceerd niet hadden gevonden. Verder kunnen de door de zoekmachines verrichte ordening en samenvoeging van de op het internet gepubliceerde informatie, teneinde de gebruikers van deze machines gemakkelijker toegang tot deze informatie te verschaffen, ertoe leiden dat, wanneer deze gebruikers op de naam van een natuurlijke persoon zoeken, zij via de resultatenlijst een gestructureerd overzicht krijgen van de over deze persoon op het internet vindbare informatie, waardoor zij een min of meer gedetailleerd profiel van de betrokkene kunnen opstellen (arrest van 13 mei 2014, Google Spain en Google, C-131/12, EU:C:2014:317, punten 35-37).

37 Aangezien de activiteit van een zoekmachine de grondrechten op eerbiediging van het privéleven en op bescherming van persoonsgegevens dus aanzienlijk kan aantasten, boven op de aantasting daarvan door de activiteit van de webredacteuren, moet de exploitant van deze machine – als persoon die het doel van en de middelen voor deze activiteit vaststelt – bijgevolg in het kader van zijn verantwoordelijkheden, zijn bevoegdheden en zijn mogelijkheden verzekeren dat deze activiteit voldoet aan de vereisten van richtlijn 95/46, opdat de daarin vervatte waarborgen hun volle werking kunnen krijgen en een doelmatige en volledige bescherming van de

betrokkenen, en met name van de eerbiediging van hun recht op privéleven, daadwerkelijk tot stand kan worden gebracht (arrest van 13 mei 2014, Google Spain en Google, C-131/12, EU:C:2014:317, punt 38).

38 De eerste prejudiciële vraag beoogt vast te stellen of de exploitant van een zoekmachine in het kader van zijn verantwoordelijkheden, zijn bevoegdheden en zijn mogelijkheden tevens moet voldoen aan de vereisten die richtlijn 95/46 stelt ten aanzien van de bijzondere categorieën persoonsgegevens als bedoeld in artikel 8, leden 1 en 5, ervan, wanneer deze gegevens onderdeel zijn van de informatie die door derden op internet is gepubliceerd of opgeslagen en door deze exploitant worden verwerkt ten behoeve van het functioneren van zijn zoekmachine.

39 Artikel 8, lid 1, van richtlijn 95/46 bepaalt met betrekking tot deze bijzondere categorieën gegevens dat de lidstaten de verwerking verbieden van persoonlijke gegevens waaruit de raciale of etnische afkomst, de politieke opvattingen, de godsdienstige of levensbeschouwelijke overtuiging, of het lidmaatschap van een vakvereniging blijken, alsook de verwerking van gegevens die de gezondheid en het seksuele leven betreffen. In onder meer artikel 8, lid 2, is voorzien in bepaalde uitzonderingen op en afwijkingen van dit verbod.

40 Artikel 8, lid 5, van richtlijn 95/46 stelt dat verwerkingen van gegevens inzake overtredingen, strafrechtelijke veroordelingen of veiligheidsmaatregelen alleen mogen worden verricht onder toezicht van de overheid of indien de nationale wetgeving voorziet in passende specifieke waarborgen, behoudens afwijkingen die een lidstaat kan toestaan uit hoofde van nationale bepalingen welke passende en specifieke waarborgen bieden. Een volledig register van strafrechtelijke veroordelingen mag evenwel alleen worden bijhouden onder toezicht van de overheid. De lidstaten kunnen voorschrijven dat ook verwerkingen van gegevens inzake administratieve sancties of burgerrechtelijke beslissingen onder toezicht van de overheid worden verricht.

41 De inhoud van artikel 8, leden 1 en 5, van richtlijn 95/46 is met enkele wijzigingen overgenomen in artikel 9, lid 1, en artikel 10 van verordening 2016/679.

42 Allereerst moet worden vastgesteld dat uit de bewoordingen van deze bepalingen van richtlijn 95/46 en verordening 2016/679 naar voren komt dat het verbod en de beperkingen die daarbij zijn vastgesteld, behoudens de in deze richtlijn en verordening bepaalde uitzonderingen, van toepassing zijn op elk type verwerking van de bijzondere categorieën gegevens als bedoeld in deze bepalingen en op alle verantwoordelijken die dergelijke verwerkingen verrichten.

43 Voorts voorziet geen enkele andere bepaling van deze richtlijn of deze verordening in een algemene afwijking van dit verbod of van deze beperkingen ten behoeve van een verwerking als die welke wordt verricht in het kader van de activiteit van een zoekmachine. Zoals reeds uit punt 37 van het onderhavige arrest naar voren komt, vloeit juist uit de algemene opzet van deze handelingen voort dat de exploitant van een dergelijke machine, net als iedere andere voor de verwerking verantwoordelijke, er in het kader van zijn verantwoordelijkheden, zijn bevoegdheden en zijn mogelijkheden voor moet zorgen dat de verwerking van persoonsgegevens die hij verricht voldoet aan de vereisten van respectievelijk richtlijn 95/46 of verordening 2016/679.

44 Tot slot zou een uitlegging van artikel 8, leden 1 en 5, van richtlijn 95/46 of van artikel 9, lid 1, en artikel 10 van verordening 2016/679 die, bij voorbaat en in zijn algemeenheid, de activiteit van een zoekmachine uitzondert van de specifieke vereisten die krachtens deze bepalingen gelden voor de verwerkingen betreffende de hierin bedoelde bijzondere categorieën gegevens, indruisen tegen de doelstelling van deze bepalingen, namelijk het waarborgen van een versterkte bescherming tegen dergelijke verwerkingen die, wegens de bijzondere gevoeligheid van deze gegevens een, zoals tevens uit overweging 33 van deze richtlijn en overweging 51 van deze verordening naar voren komt, een bijzonder ernstige inbreuk kunnen vormen op de grondrechten op eerbiediging van het privéleven en bescherming van persoonsgegevens, die door de artikelen 7 en 8 van het Handvest zijn gewaarborgd.

45 Ofschoon, anders dan met name Google betoogt, de specifieke kenmerken van de verwerking die door de exploitant van een zoekmachine in het kader van diens activiteit wordt verricht dus niet kunnen rechtvaardigen dat deze exploitant is vrijgesteld van de naleving

van artikel 8, leden 1 en 5, van richtlijn 95/46 alsmede artikel 9, lid 1, en artikel 10 van verordening 2016/679, kunnen deze specifieke kenmerken wel van invloed zijn op de omvang van diens verantwoordelijkheid en concrete verplichtingen in het licht van deze bepalingen.

46 In dit verband moet, zoals de Europese Commissie benadrukt, worden opgemerkt dat de exploitant van een zoekmachine niet verantwoordelijk is voor het feit dat de in deze bepalingen bedoelde persoonsgegevens op een webpagina staan die door een derde is gepubliceerd, maar voor het feit dat deze pagina wordt geïndexeerd en meer bepaald dat een link naar die pagina wordt getoond in de lijst met zoekresultaten die internetgebruikers te zien krijgen na een zoekopdracht op de naam van een natuurlijke persoon, daar de weergave van de desbetreffende link in een dergelijke lijst de grondrechten van de betrokkene op eerbiediging van het privéleven en op bescherming van persoonsgegevens aanzienlijk kan aantasten (zie in die zin arrest van 13 mei 2014, Google Spain en Google, C-131/12, EU:C:2014:317, punt 80).

47 Gelet op de verantwoordelijkheden, de bevoegdheden en de mogelijkheden van de exploitant van een zoekmachine als verantwoordelijke voor de verwerking die wordt verricht in het kader van de activiteit van deze zoekmachine, kunnen, in deze omstandigheden, de verboden en beperkingen als bepaald in artikel 8, leden 1 en 5, van richtlijn 95/46 alsmede in artikel 9, lid 1, en artikel 10 van verordening 2016/679, zoals de advocaat-generaal in punt 56 van zijn conclusie heeft aangegeven en alle belanghebbenden die op dit onderwerp een standpunt hebben ingenomen in wezen opmerken, alleen voor deze exploitant gelden op grond van het feit dat hij deze indexering verricht, en dus bij een beoordeling, onder toezicht van de bevoegde nationale autoriteiten, naar aanleiding van een door de betrokkene ingediend verzoek.

48 Uit het voorgaande vloeit voort dat op de eerste vraag moet worden geantwoord dat de bepalingen in artikel 8, leden 1 en 5, van richtlijn 95/46 aldus moeten worden uitgelegd dat het verbod op, of de beperkingen inzake de verwerking van bijzondere categorieën persoonsgegevens als bedoeld in die bepalingen, onder voorbehoud van de in deze richtlijn bepaalde uitzonderingen, tevens van toepassing zijn op de exploitant van een zoekmachine in het kader van zijn verantwoordelijkheden, zijn bevoegdheden en zijn mogelijkheden als verantwoordelijke voor de verwerking die tijdens de activiteit van deze machine wordt verricht, bij een beoordeling die, onder toezicht van de bevoegde nationale autoriteiten, door deze exploitant wordt verricht na een door de betrokkene ingediend verzoek.

Tweede vraag

49 Met zijn tweede vraag, bestaande uit drie delen, wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen:

- of het bepaalde in artikel 8, leden 1 en 5, van richtlijn 95/46 aldus moet worden uitgelegd dat de exploitant van een zoekmachine op basis daarvan verplicht is, behoudens de in deze richtlijn voorziene uitzonderingen, tot inwilliging van de verzoeken tot het verwijderen van links die leiden naar webpagina's waarop persoonsgegevens staan vermeld die in een van de in deze bepalingen bijzondere categorieën vallen;
- of artikel 8, lid 2, onder a) en e), van richtlijn 95/46 aldus moet worden uitgelegd dat een dergelijke exploitant ingeval dat artikel kan weigeren een verzoek tot verwijdering van een link in te willigen wanneer hij vaststelt dat de betreffende link leidt naar content die persoonsgegevens bevat die in een van de in artikel 8, lid 1, bedoelde bijzondere categorieën vallen, maar waarvan de verwerking onder een van de uitzonderingen als bedoeld in dat artikel 8, lid 2, onder a) en e), valt, en
- of het bepaalde in richtlijn 95/46 aldus moet worden uitgelegd dat de exploitant van een zoekmachine tevens kan weigeren een verzoek tot verwijdering van een link in te willigen op grond dat de link waarvan om verwijdering wordt verzocht leidt naar webpagina's waarop in een van de bijzondere categorieën als bedoeld in artikel 8, leden 1 of 5, van deze richtlijn vallende persoonsgegevens worden gepubliceerd voor uitsluitend journalistieke of artistieke of literaire doeleinden, en deze publicatie dus onder de in artikel 9 van die richtlijn voorziene uitzondering valt.

50 Vooraf moet worden opgemerkt dat, in het kader van richtlijn 95/46, de verzoeken tot verwijdering van links zoals die in het hoofdgeding meer bepaald hun grondslag vinden in artikel 12, onder b), van die richtlijn, op grond waarvan de lidstaten de betrokkenen het recht waarborgen van de voor de verwerking verantwoordelijke de

uitwissing van de gegevens te verkrijgen waarvan de verwerking niet met de richtlijn overeenstemt.

51 Daarenboven kennen de lidstaten volgens artikel 14, eerste alinea, onder a), van richtlijn 95/46 de betrokkene het recht toe zich ten minste in de gevallen bedoeld in artikel 7, onder e) en f), van die richtlijn, te allen tijde om zwaarwegende en gerechtvaardigde redenen die verband houden met zijn bijzondere situatie ertegen te verzetten dat hem betreffende gegevens het voorwerp van een verwerking vormen, behoudens andersluidende bepalingen in de nationale wetgeving.

52 In dit verband zij eraan herinnerd dat het Hof heeft geoordeeld dat artikel 12, onder b), en artikel 14, eerste alinea, onder a), van richtlijn 95/46 aldus moeten worden uitgelegd dat, ter naleving van de in deze bepalingen voorziene rechten en voor zover aan de in deze bepalingen gestelde voorwaarden daadwerkelijk is voldaan, de exploitant van een zoekmachine verplicht is om van de resultatenlijst die na een zoekopdracht op de naam van een persoon wordt weergegeven, de links te verwijderen naar door derden gepubliceerde webpagina's waarop informatie over deze persoon is te vinden, ook indien deze naam of deze informatie niet vooraf of gelijktijdig van deze webpagina's is gewist en, in voorkomend geval, zelfs wanneer de publicatie ervan op deze webpagina's op zich rechtmatig is (arrest van 13 mei 2014, Google Spain en Google, C-131/12, EU:C:2014:317, punt 88).

53 Ook heeft het Hof benadrukt dat in het kader van de beoordeling van de toepassingsvoorwaarden van deze bepalingen met name moet worden onderzocht of de betrokkene er recht op heeft dat de aan de orde zijnde informatie over hem thans niet meer met zijn naam wordt verbonden via een resultatenlijst die wordt weergegeven nadat op zijn naam is gezocht, zonder dat de vaststelling van een dergelijk recht evenwel veronderstelt dat de opneming van die informatie in de resultatenlijst deze betrokkene schade berokkent. Aangezien laatstgenoemde op basis van zijn door de artikelen 7 en 8 van het Handvest gewaarborgde grondrechten kan verlangen dat de betrokken informatie niet meer door de opneming ervan in een dergelijke resultatenlijst ter beschikking wordt gesteld van het grote publiek, krijgen deze rechten in beginsel niet enkel voorrang op het economische belang van de exploitant van de zoekmachine, maar ook op het belang van dit publiek om toegang tot deze informatie te krijgen wanneer op de naam van deze persoon wordt gezocht. Dit zal echter niet het geval zijn indien de inmenging in de grondrechten van de betrokken persoon om bijzondere redenen, zoals de rol die deze persoon in het openbare leven speelt, wordt gerechtvaardigd door het overwegende belang dat het publiek erbij heeft om, door deze opneming, toegang tot de betrokken informatie te krijgen (arrest van 13 mei 2014, Google Spain en Google, C-131/12, EU:C:2014:317, punt 99).

54 In het kader van verordening 2016/679 heeft de wetgever van de Europese Unie, in artikel 17 van die verordening, een bepaling opgenomen met een specifieke regeling van het „recht op gegevenswissing”, in het opschrift van dit artikel ook „recht op vergetelheid” genoemd.

55 Ingevolge dit artikel 17, lid 1, heeft de betrokkene het recht om van de verwerkingsverantwoordelijke zonder onredelijke vertraging wissing van hem betreffende persoonsgegevens te verkrijgen en is de verwerkingsverantwoordelijke verplicht persoonsgegevens zonder onredelijke vertraging te wissen wanneer een van de in die bepaling genoemde gevallen van toepassing is. De in die bepaling genoemde gevallen omvatten het feit dat de gegevens niet langer nodig zijn voor de doeleinden van de verwerking, dat de betrokkene de toestemming intrekt waarop de verwerking berust en er geen andere rechtsgrond voor de verwerking is, dat de betrokkene overeenkomstig artikel 21, lid 1 of 2, van verordening 2016/679 – dat artikel 14 van richtlijn 95/46 vervangt – bezwaar maakt tegen de verwerking, dat de gegevens onrechtmatig zijn verwerkt, dat zij moeten worden gewist om te voldoen aan een wettelijke verplichting of dat zij zijn verzameld in verband met een aanbod van diensten van de informatiemaatschappij aan kinderen.

56 Artikel 17, lid 3, van verordening 2016/679 bepaalt echter nader dat artikel 17, lid 1, van deze verordening niet van toepassing is voor zover verwerking nodig is om een van de redenen die in die eerste bepaling zijn genoemd. Een van die redenen staat in artikel 17, lid 3, onder a), van die verordening en is het uitoefenen van het recht op, meer bepaald, vrijheid van informatie.

57 De omstandigheid dat artikel 17, lid 3, onder a), van verordening 2016/679 thans uitdrukkelijk bepaalt dat het recht op gegevenswissing van de betrokkene is uitgesloten wanneer de verwerking noodzakelijk is voor de uitoefening van het door artikel 11 van het Handvest gewaarborgde recht op, onder meer, vrijheid van informatie, geeft uitdrukking aan het feit dat het recht op bescherming van persoonsgegevens geen absoluut recht is, maar, zoals is benadrukt in overweging 4 van deze verordening, moet worden gezien in verhouding tot de functie ervan in de maatschappij en overeenkomstig het evenredigheidsbeginsel moet worden afgewogen tegen andere grondrechten [zie ook arrest van 9 november 2010, Volker und Markus Schecke en Eifert, C-92/09 en C-93/09, EU:C:2010:662, punt 48, en advies 1/15 (PNR-Overeenkomst EU-Canada), van 26 juli 2017, EU:C:2017:592, punt 136].

58 In deze context zij eraan herinnerd dat in artikel 52, lid 1, van het Handvest wordt erkend dat aan de uitoefening van rechten zoals die welke in de artikelen 7 en 8 van het Handvest zijn neergelegd, beperkingen kunnen worden gesteld, voor zover deze beperkingen bij wet worden gesteld, de wezenlijke inhoud van die rechten en vrijheden eerbiedigen, en, met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel, noodzakelijk zijn en daadwerkelijk beantwoorden aan door de Unie erkende doelstellingen van algemeen belang of aan de eisen van de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen (arrest Volker und Markus Schecke en Eifert, C-92/09 en C-93/09, EU:C:2010:662, punt 50).

59 In verordening 2016/679, en meer bepaald in artikel 17, lid 3, onder a), is dus expliciet het vereiste neergelegd, een afweging te maken tussen de in de artikelen 7 en 8 van het Handvest neergelegde grondrechten op eerbiediging van het privéleven en op bescherming van persoonsgegevens enerzijds, en het door artikel 11 van het Handvest gewaarborgde grondrecht op vrijheid van informatie anderzijds.

60 Met deze overwegingen in het achterhoofd moet worden onderzocht onder welke voorwaarden de exploitant van een zoekmachine een verzoek om verwijdering van links moet inwilligen en dus de link naar een webpagina waarop persoonsgegevens staan vermeld die onder de bijzondere categorieën als bedoeld in artikel 8, leden 1 en 5, van richtlijn 95/46 vallen, moet wissen uit de resultatenlijst die wordt weergegeven na een zoekopdracht op de naam van betrokkene.

61 In dit verband moet allereerst worden vastgesteld dat de verwerking door de exploitant van een zoekmachine van de bijzondere categorieën gegevens als bedoeld in artikel 8, lid 1, van richtlijn 95/46, in beginsel kan vallen onder de uitzonderingen van het door de verwijzende rechter genoemde artikel 8, lid 2, onder a) en e), dat bepaalt dat het verbod op verwerking van deze bijzondere categorieën gegevens niet van toepassing is wanneer de betrokkene uitdrukkelijk met een dergelijke verwerking heeft toegestemd, tenzij de wetgeving van de betrokken lidstaat een dergelijke toestemming verbiedt, of wanneer de verwerking meer bepaald betrekking heeft op gegevens die kennelijk door de betrokkene openbaar zijn gemaakt. Deze uitzonderingen zijn thans opgenomen in artikel 9, lid 2, onder a) en e), van verordening 2016/679. Bovendien is op grond van dit artikel 9, lid 2, onder g), dat in wezen hetzelfde luidt als artikel 8, lid 4, van richtlijn 95/46, de verwerking van deze categorieën gegevens mogelijk indien zij noodzakelijk is om redenen van zwaarwegend algemeen belang, op grond van Unierecht of lidstatelijk recht, waarbij de evenredigheid met het nagestreefde doel wordt gewaarborgd, de wezenlijke inhoud van het recht op bescherming van persoonsgegevens wordt geëerbiedigd en passende en specifieke maatregelen worden getroffen ter bescherming van de grondrechten en de fundamentele belangen van de betrokkene.

62 Wat betreft de uitzondering als bedoeld in artikel 8, lid 2, onder a), van richtlijn 95/46 en in artikel 9, lid 2, onder a), van verordening 2016/679, vloeit voort uit de definitie van het begrip „toestemming” in artikel 2, onder h), van deze richtlijn en in artikel 4, punt 11 van deze verordening, dat deze toestemming „specifiek” moet zijn en dus specifiek betrekking moet hebben op de verwerking in het kader van de activiteit van de zoekmachine en zodoende op het feit dat deze verwerking derden in staat stelt om via een zoekopdracht op de naam van deze persoon een resultatenlijst te verkrijgen met daarop links naar webpagina's die hem betreffende gevoelige gegevens bevatten. Het valt in de praktijk echter moeilijk voor te stellen en het blijkt overigens evenmin uit het dossier dat in de onderhavige zaak aan het Hof is voorgelegd, dat de exploitant van een zoekmachine de uitdrukkelijke toestemming van de betrokkenen verlangt alvorens hen betreffende persoonsgegevens te verwer-

ken ten behoeve van zijn indexeringsactiviteit. Zoals met name de Franse en de Poolse regering alsmede de Commissie hebben opgemerkt, houdt het feit dat iemand verzoekt om verwijdering van links in ieder geval in dat hij of zij in beginsel, ten minste op het moment van het verzoek, niet langer toestemming geeft voor de door de exploitant van de zoekmachine verrichte verwerking. In deze context moet er ook aan worden herinnerd dat artikel 17, lid 1, onder b), van deze verordening, als een van de redenen voor het „recht op vergetelheid”, doelt op de omstandigheid waarin de betrokkene de toestemming waarop de verwerking overeenkomstig artikel 9, lid 2, van die verordening is gebaseerd intrekt, en er geen andere rechtsgrondslag voor de verwerking bestaat.

63 Daarentegen geldt de in artikel 8, lid 2, onder e), van richtlijn 95/46 en artikel 9, lid 2, onder e), van verordening 2016/679 bedoelde omstandigheid dat de betrokken gegevens kennelijk door de betrokkene openbaar zijn gemaakt, zoals in wezen is opgemerkt door alle belanghebbenden die zich over dit onderwerp hebben uitgesproken, voor zowel de exploitant van de zoekmachine als voor de redacteur van de betreffende webpagina.

64 Ook al staan op een webpagina persoonsgegevens die vallen in de bijzondere categorieën als bedoeld in artikel 8, lid 1, van richtlijn 95/46 en artikel 9, lid 1, van verordening 2016/679, voldoet, in een dergelijk geval, de verwerking van deze gegevens door de exploitant van de zoekmachine in het kader van diens activiteit derhalve aan deze bepalingen, mits zij ook voldoet aan de andere rechtmatigheidsvoorwaarden die met name worden gesteld in artikel 6 van deze richtlijn of in 5 van deze verordening (zie in die zin arrest van 13 mei 2014, Google Spain en Google, C-131/12, EU:C:2014:317, punt 72).

65 De betrokkene heeft evenwel, zelfs in een dergelijke hypothese, ingevolge artikel 14, eerste alinea, onder a), van richtlijn 95/46 of artikel 17, lid 1, onder c), en artikel 21, lid 1, van verordening 2016/679, mogelijk recht op de verwijdering van de betrokken link om redenen die verband houden met zijn specifieke situatie.

66 In ieder geval moet de exploitant van een zoekmachine na de ontvangst van een verzoek om verwijdering van een link nagaan of de opname van de link naar de betreffende webpagina op de resultatenlijst die wordt weergegeven na een zoekopdracht op de naam van de betrokkene noodzakelijk is voor de uitoefening van het door artikel 11 van het Handvest beschermde recht op vrijheid van informatie. Ofschoon de door de artikelen 7 en 8 van het Handvest beschermde rechten van de betrokkene in de regel voorrang hebben op dit recht van vrijheid van informatie van internetgebruikers, kan dit evenwicht in bijzondere gevallen afhangen van de aard van de betrokken informatie en de gevoeligheid ervan voor het privéleven van de betrokkene en van het belang dat het publiek erbij heeft om over deze informatie te beschikken, wat met name wordt bepaald door de rol die deze persoon in het openbare leven speelt (zie in die zin arrest van 13 mei 2014, Google Spain en Google, C-131/12, EU:C:2014:317, punt 81).

67 Hierbij komt het feit dat in het geval de verwerking betrekking heeft op de bijzondere categorieën gegevens als bedoeld in artikel 8, leden 1 en 5, van richtlijn 95/46, of artikel 9, lid 1, en artikel 10 van verordening 2016/679, de inbreuk op de grondrechten van eerbiediging van het privéleven en van de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkene, zoals in punt 44 van dit arrest is opgemerkt, mogelijk bijzonder ernstig is vanwege de gevoeligheid van deze gegevens.

68 Derhalve moet de exploitant van een zoekmachine na de ontvangst van een verzoek tot verwijdering van een link naar een webpagina waarop dergelijke gevoelige gegevens zijn gepubliceerd, op basis van alle relevante elementen van het geval en gelet op de ernst van de inbreuk op de in de artikelen 7 en 8 van het Handvest verankerde grondrechten van de betrokkene op eerbiediging van het privéleven en op bescherming van persoonsgegevens, om de redenen van algemeen zwaarwegend belang als bedoeld in artikel 8, lid 4, van richtlijn 95/46 of in artikel 9, lid 2, onder g), van verordening 2016/679, en onder eerbiediging van de in deze bepalingen bedoelde voorwaarden, nagaan of de opname van deze link in de resultatenlijst die wordt weergegeven na een zoekopdracht op de naam van deze persoon strikt noodzakelijk blijkt ter bescherming van de in artikel 11 van het Handvest verankerde recht op vrijheid van informatie van de internetgebruikers die mogelijk geïnteresseerd zijn in toegang tot deze webpagina via een dergelijke zoekopdracht.

69 Uit een en ander volgt dat de tweede vraag dient te worden beantwoord als volgt:

- De bepalingen in artikel 8, leden 1 en 5, van richtlijn 95/46 moet aldus worden uitgelegd dat de exploitant van een zoekmachine op grond daarvan in beginsel, onder voorbehoud van de in deze richtlijn bepaalde uitzonderingen, verplicht is verzoeken tot verwijdering van links naar webpagina's die persoonsgegevens bevatten die onder de in deze bepalingen bedoelde bijzondere categorieën vallen, in te willigen.
- Artikel 8, lid 2, onder e), van richtlijn 95/46 moet aldus worden uitgelegd dat een dergelijke exploitant ingevolge die bepaling kan weigeren een verzoek tot verwijdering van een link in te willigen wanneer hij vaststelt dat de betrokken link leidt naar content die persoonsgegevens bevat die onder de in dit artikel 8, lid 1, bedoelde bijzondere categorieën vallen, maar waarvan de verwerking is gedekt door de uitzondering van artikel 8, lid 2, onder e), mits deze verwerking voldoet aan alle andere rechtmatigheidsvoorwaarden uit deze richtlijn en tenzij de betrokkene krachtens artikel 14, eerste alinea, onder a), van deze richtlijn het recht heeft zich tegen deze verwerking te verzetten om zwaarwegende en gerechtvaardigde redenen die verband houden met zijn bijzondere situatie.
- De bepalingen in richtlijn 95/46 moet aldus worden uitgelegd dat de exploitant van een zoekmachine na de ontvangst van een verzoek tot verwijdering van een link naar een webpagina waarop persoonsgegevens die onder de in artikel 8, lid 1 of 5, van deze richtlijn bedoelde bijzondere categorieën vallen zijn gepubliceerd, op basis van alle relevante elementen van het geval en gelet op de ernst van de inbreuk op de in de artikelen 7 en 8 van het Handvest verankerde grondrechten van de betrokkene op eerbiediging van het privéleven en op bescherming van persoonsgegevens, om de redenen van algemeen zwaarwegend belang als bedoeld in artikel 8, lid 4, van richtlijn 95/46 en onder eerbiediging van de in deze bepaling bedoelde voorwaarden, moet nagaan of de opname van deze link in de resultatenlijst die wordt weergegeven na een zoekopdracht op de naam van deze persoon strikt noodzakelijk blijkt ter bescherming van het in artikel 11 van het Handvest verankerde recht op vrijheid van informatie van de internetgebruikers die mogelijk geïnteresseerd zijn in toegang tot deze webpagina via een dergelijke zoekopdracht.

Derde vraag

70 Daar deze vraag uitsluitend is gesteld voor het geval de eerste vraag negatief wordt beantwoord, behoeft zij, nu die eerste vraag bevestigend is beantwoord, geen antwoord.

Vierde vraag

71 Met zijn vierde vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of de bepalingen van artikel 95/46 aldus moet worden uitgelegd dat,

- ten eerste, de informatie inzake een gerechtelijke procedure tegen een natuurlijke persoon en, in het voorkomende geval, de informatie inzake de veroordeling die hieruit is voortgevloeid, gegevens vormen inzake „overtredingen” en „strafrechtelijke veroordelingen” in de zin van artikel 8, lid 5, van richtlijn 95/46, en
- ten tweede, de exploitant van een zoekmachine een verzoek tot verwijdering van links naar webpagina's waarop dergelijke informatie staat moet inwilligen, wanneer deze informatie een eerder stadium van de gerechtelijke procedure betreft en, gelet op het verloop van die procedure, niet langer overeenstemt met de huidige situatie.

72 In dit verband moet, zoals de advocaat-generaal heeft opgemerkt in punt 100 van zijn conclusie en zoals is betoogd door onder meer de Franse regering, Ierland, de Italiaanse en de Poolse regering alsook door de Commissie, worden vastgesteld dat de informatie inzake een gerechtelijke procedure die tegen een natuurlijke persoon is gevoerd, zoals die waarin wordt bericht over zijn verdere vervolging of het proces en, in voorkomend geval, de veroordeling die daaruit is voortgevloeid, ziet op gegevens inzake „overtredingen” en „strafrechtelijke veroordelingen” in de zin van artikel 8, lid 5, eerste alinea, van richtlijn 95/46 en artikel 10 van verordening 2016/679, en dit ongeacht het feit of tijdens die gerechtelijke procedure al dan niet is komen vast te staan dat de overtreding waarvoor de persoon is vervolgd is begaan.

73 Derhalve verricht een exploitant van een zoekmachine, door links naar webpagina's waarop dergelijke gegevens zijn gepubliceerd op te nemen in de resultatenlijst die wordt weergegeven na een zoekopdracht op de naam van deze persoon, een verwerking van deze gegevens, waarvoor, ingevolge artikel 8, lid 5, eerste alinea, van richtlijn 95/46 en artikel 10 van verordening 2016/679, bijzondere beperkingen gelden. Zoals de Commissie heeft opgemerkt, kan een dergelijke verwerking, krachtens deze bepalingen en mits de overige in deze richtlijn en in deze verordening gestelde voorwaarden voor rechtmatigheid zijn geëerbiedigd, met name rechtmatig zijn indien het nationale recht voorziet in passende en specifieke waarborgen, hetgeen het geval kan zijn wanneer de betreffende informatie door de overheid onder eerbiediging van het toepasselijke nationale recht openbaar is gemaakt.

74 Wat deze andere voorwaarden voor rechtmatigheid betreft, moet eraan worden herinnerd dat uit de vereisten in artikel 6, lid 1, onder c) tot en met e), van richtlijn 95/46, die thans zijn overgenomen in artikel 5, lid 1, onder c) tot en met e), van verordening 2016/679, volgt dat zelfs een oorspronkelijk rechtmatige verwerking van juiste gegevens na verloop van tijd onverenigbaar met deze richtlijn of deze verordening kan worden wanneer deze gegevens niet langer noodzakelijk zijn in het licht van de doeleinden waarvoor zij zijn verzameld of verwerkt. Dit is met name het geval wanneer deze gegevens gelet op deze doeleinden en gelet op de tijd die is verstreken ontoereikend blijken, niet of niet meer ter zake dienend of bovenmatig zijn (arrest van 13 mei 2014, Google Spain en Google, C-131/12, EU:C:2014:317, punt 93).

75 Zoals in punt 66 van dit arrest is vastgesteld moet, zelfs in het geval waarin de verwerking van in artikel 8, lid 5, van richtlijn 95/46 en artikel 10 van verordening 2016/679 bedoelde gegevens niet voldoet aan de in deze bepalingen voorziene beperkingen of aan de andere voorwaarden voor rechtmatigheid zoals die welke zijn gesteld in artikel 6, lid 1, onder c) tot en met e), van die richtlijn en artikel 5, lid 1, onder c) tot en met e), van die verordening, de exploitant van een zoekmachine, om de redenen van zwaarwegend algemeen belang uit artikel 8, lid 4, van die richtlijn of artikel 9, lid 2, onder g), van die verordening, en onder eerbiediging van de in deze bepalingen bedoelde voorwaarden, nog nagaan of de opname van de link naar de betreffende webpagina in de lijst die wordt weergegeven na een zoekopdracht die is verricht op de naam van de betrokkene, noodzakelijk is voor de uitoefening van het door artikel 11 van het Handvest beschermde recht op vrijheid van informatie.

76 In dit verband moet worden opgemerkt dat uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) naar voren komt dat verzoeken die door de betrokkenen zijn ingediend met het oog op het verbod, krachtens artikel 8 van het op 4 november 1950 te Rome ondertekende Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, op het door de verschillende media op internet beschikbaar stellen van oude reportages over een strafproces dat tegen deze personen was gevoerd, een onderzoek verlangen naar het juiste evenwicht dat moet worden bewaard tussen het recht op de eerbiediging van het privéleven van deze personen en, onder meer, de vrijheid van informatie van het publiek. Bij het zoeken naar dit juiste evenwicht moet rekening worden gehouden met de essentiële rol van de pers in een democratische samenleving, die mede inhoudt dat verslag wordt gedaan van en commentaar wordt gegeven op gerechtelijke procedures. Daarenboven gaat de functie van de media om dergelijke informatie en ideeën mede te delen samen met het recht, van het publiek, om deze te ontvangen. Het EHRM heeft in deze context erkend dat het publiek niet alleen een belang heeft om te worden geïnformeerd over een actuele gebeurtenis, maar ook om onderzoek te kunnen doen naar gebeurtenissen uit het verleden, met dien verstande dat de omvang van het belang van het publiek bij strafprocedures evenwel variabel is en met name afhankelijk van de omstandigheden van de zaak kan evolueren (EHRM, 28 juni 2018, M.L. en W.W. tegen Duitsland, CE:ECHR:2018:0628JUD006079810, §§ 89 en 100-102).

77 In het kader van een verzoek tot verwijdering van links naar webpagina's waarop informatie is gepubliceerd over een strafrechtelijke procedure die tegen de betrokkene is gevoerd en welke informatie betrekking heeft op een voorgaande fase van deze procedure en niet langer overeenkomt met de huidige situatie, is het dus aan de exploitant van de zoekmachine om te beoordelen of deze persoon, gelet op alle omstandigheden van de zaak, zoals onder meer de aard en de ernst van de betreffende overtreding, het verloop en de afloop van die procedure, de tijd die is verstreken, de rol die deze persoon in het

openbare leven speelt en zijn gedrag in het verleden, het belang van het publiek ten tijde van het verzoek, de inhoud en de vorm van de publicatie en de repercussies ervan voor die persoon, er recht op heeft dat de desbetreffende informatie in het huidige stadium niet langer wordt verbonden aan zijn naam op een resultatenlijst die wordt weergegeven na een zoekopdracht die is verricht op deze naam.

78 Hieraan moet echter worden toegevoegd dat de exploitant van een zoekmachine, zelfs al mocht hij vaststellen dat dit niet het geval is omdat de opname van de betrokken link strikt noodzakelijk blijkt om de rechten op de eerbiediging van het privéleven en op de bescherming van de gegevens van de betrokkene te rijmen met de vrijheid van informatie van mogelijk geïnteresseerde internetgebruikers, in ieder geval uiterlijk bij het verzoek tot verwijdering van links de resultatenlijst dusdanig dient te ordenen dat het algehele beeld dat hiermee voor de internetgebruiker wordt geschetst een afspiegeling vormt van de actuele gerechtelijke situatie, hetgeen onder meer vereist dat de links naar webpagina's die daarover informatie bevatten als eerste op deze lijst verschijnen.

79 Gelet op het voorgaande moet op de vierde vraag worden geantwoord dat de bepalingen in richtlijn 95/46 aldus moet worden uitgelegd dat:

- ten eerste, de informatie inzake een gerechtelijke procedure die tegen een natuurlijke persoon is gevoerd en, in het voorkomende geval, de informatie inzake de hieruit voortgevloeide veroordeling, gegevens vormen inzake „overtredingen” en „strafrechtelijke veroordelingen” in de zin van artikel 8, lid 5, van richtlijn 95/46, en
- ten tweede, de exploitant van een zoekmachine verplicht is tot inwilliging van het verzoek tot verwijdering van links naar webpagina's waarop dergelijke informatie is vermeld, wanneer deze informatie betrekking heeft op een voorgaande fase van de gerechtelijke procedure en, gelet op het verloop ervan, niet langer overeenkomt met de actuele situatie, voor zover in het kader van de toetsing van de redenen van zwaarwegend algemeen belang als bedoeld in artikel 8, lid 4, van die richtlijn is vastgesteld dat, gelet op alle omstandigheden van het geval, de door de artikelen 7 en 8 van het Handvest gewaarborgde grondrechten van de betrokkene prevaleren boven de door artikel 11 van het Handvest beschermde rechten van mogelijk geïnteresseerde internetgebruikers.

Kosten

80 Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de verwijzende rechter over de kosten heeft te beslissen. De door anderen wegens indiening van hun opmerkingen bij het Hof gemaakte kosten komen niet voor vergoeding in aanmerking.

Het Hof (Grote kamer) verklaart voor recht:

- 1) **De bepalingen in artikel 8, leden 1 en 5, van richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens moeten aldus worden uitgelegd dat het verbod op, of de beperkingen inzake de verwerking van bijzondere categorieën persoonsgegevens als bedoeld in die bepalingen, onder voorbehoud van de in deze richtlijn bepaalde uitzonderingen, tevens van toepassing zijn op de exploitant van een zoekmachine in het kader van zijn verantwoordelijkheden, zijn bevoegdheden en zijn mogelijkheden als verantwoordelijke voor de verwerking die tijdens de activiteit van deze machine wordt verricht, bij een beoordeling die, onder toezicht van de bevoegde nationale autoriteiten, door deze exploitant wordt verricht na een door de betrokkene ingediend verzoek.**
- 2) **De bepalingen in artikel 8, leden 1 en 5, van richtlijn 95/46 moeten aldus worden uitgelegd dat de exploitant van een zoekmachine op grond daarvan in beginsel, onder voorbehoud van de in deze richtlijn bepaalde uitzonderingen, verplicht is een verzoek tot verwijdering van links naar webpagina's die persoonsgegevens bevatten die onder de in deze bepalingen bedoelde bijzondere categorieën vallen, in te willigen.**

Artikel 8, lid 2, onder e), van richtlijn 95/46 moet aldus worden uitgelegd dat een dergelijke exploitant ingevolge die bepaling kan weigeren verzoeken tot verwijdering van een link in te willigen wanneer hij vaststelt dat de betrokken link leidt naar content die persoonsgegevens bevat die onder de in dit artikel 8, lid 1, bedoelde bijzondere categorieën vallen, maar waarvan de verwerking is gedekt door de uitzondering van artikel 8, lid 2, onder e), mits deze verwerking voldoet aan alle andere rechtmatigheidsvoorwaarden uit deze richtlijn en tenzij de betrokkene krachtens artikel 14, eerste alinea, onder a), van deze richtlijn het recht heeft zich tegen deze verwerking te verzetten om zwaarwegende en gerechtvaardigde redenen die verband houden met zijn bijzondere situatie.

De bepalingen in richtlijn 95/46 moeten aldus worden uitgelegd dat de exploitant van een zoekmachine na de ontvangst van een verzoek tot verwijdering van een link naar een webpagina waarop persoonsgegevens die onder de in artikel 8, lid 1 of 5, van deze richtlijn bedoelde bijzondere categorieën vallen zijn gepubliceerd, op basis van alle relevante elementen van het geval en gelet op de ernst van de inbreuk op de in de artikelen 7 en 8 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie verankerde grondrechten van de betrokkene op eerbiediging van het privéleven en op bescherming van persoonsgegevens, om de redenen van algemeen zwaarwegend belang als bedoeld in artikel 8, lid 4, van deze richtlijn en onder eerbiediging van de in deze bepalingen bedoelde voorwaarden, moet nagaan of de opname van deze link in de resultatenlijst die wordt weergegeven na een zoekopdracht op de naam van deze persoon strikt noodzakelijk blijkt ter bescherming van het in artikel 11 van dat Handvest verankerde recht op vrijheid van informatie van de internetgebruikers die mogelijk geïnteresseerd zijn in toegang tot deze webpagina via een dergelijke zoekopdracht.

- 3) De bepalingen van richtlijn 95/46 moeten aldus worden uitgelegd dat
- ten eerste, de informatie inzake een gerechtelijke procedure die tegen een natuurlijke persoon is gevoerd en, in het voorkomende geval, de informatie inzake de hieruit voortvloeiende veroordeling, gegevens vormen inzake „overtredingen” en „strafrechtelijke veroordelingen” in de zin van artikel 8, lid 5, van richtlijn 95/46, en
 - ten tweede, de exploitant van een zoekmachine verplicht is tot inwilliging van het verzoek tot verwijdering van links naar webpagina's waarop dergelijke informatie is vermeld, wanneer deze informatie betrekking heeft op een voorgaande fase van de gerechtelijke procedure en, gelet op het verloop ervan, niet langer overeenkomt met de actuele situatie, voor zover in het kader van de toetsing van de redenen van zwaarwegend algemeen belang als bedoeld in artikel 8, lid 4, van die richtlijn is vastgesteld dat, gelet op alle omstandigheden van het geval, de door de artikelen 7 en 8 van het Handvest gewaarborgde grondrechten van de betrokkene prevaleren boven de door artikel 11 van het Handvest beschermde rechten van mogelijk geïnteresseerde internetgebruikers.

Noot

Gerrit-Jan Zwenne

Prof. mr. G.J. Zwenne is hoogleraar Recht en de informatiemaatschappij aan de Universiteit Leiden, advocaat te Den Haag (Pels Rijcken) en redacteur van dit blad.

Opmerking vooraf

Dit is het tweede op 24 september vorig jaar gewezen arrest over het vergeetrecht van het Hof van Justitie van de EU. In het arrest, aangeduid als het *GC/CNIL*-arrest, geeft het Hof antwoord op de vraag wat de betekenis is van het verbod op de verwerking van bijzondere gegevens en strafrechtelijke gegevens voor een aanbieder van internetzoekdiensten. Of, meer in het bijzonder, in hoeverre zo een aanbieder gebruik kan maken van de in deze wetgeving mogelijk gemaakte uitzonderingen op dat verwerkingsverbod.

Voordat ik inga op de in het arrest beantwoorde rechtsvragen, eerst een enkele opmerking over de aanduiding ervan. Voor de rechtsontwikkeling misschien niet van het allergegrootste belang, niettemin voor de praktijkjurist wellicht nuttige achtergrondinformatie. Waar gaat het over? Het procesreglement van het Hof is niet zo heel lang geleden aangepast. Een direct merkbaar gevolg daarvan is dat in de arresten van het Hof niet meer de namen staan van de procespartijen die natuurlijke personen zijn. Voortaan worden deze natuurlijke personen aangeduid met hun initialen. Dit omdat, zo lezen we in de toelichting bij de wijziging van het procesreglement, dit wordt vereist door de zogeheten 'nieuwe regelgevingscontext inzake de bescherming van persoonsgegevens'.¹

Onbegrijpelijk is dat natuurlijk niet. De AVG geldt sinds 25 mei 2018 en het Hof heeft sinds 11 december 2018 te maken met de daarop sterk gelijkende Verordening 2018/1725.² Deze verordening stelt weliswaar niet heel andere voorwaarden aan de verwerking van persoonsgegevens dan de indertijd geldende regelingen, maar duidelijk is wel dat die vereisten tegenwoordig heel serieus worden genomen, ook door het Hof. Omdat we de arresten van het Hof prima kunnen begrijpen zonder dat we bekend zijn met de namen van deze procespartijen, is het opnemen van hun namen niet nodig en daarmee in strijd met bijvoorbeeld het beginsel van gegevensminimalisatie (art. 4, eerste lid, onderdeel c, Vo. 2018/1725). En daarbij is het, zeker bij zaken waarin het gaat om het vergeetrecht, op zijn minst ironisch dat de verzoeker als gevolg van de door hem geïnitieerde procedure voorlopig niet meer wordt vergeten.

Toch is het jammer. Voor de rechtspraktijk is het wel zo praktisch dat arresten met een gemakkelijk te onthouden, voor iedereen begrijpelijke naam worden aangeduid. Het is voor iedereen direct duidelijk wat wordt bedoeld als we verwijzen naar bijvoorbeeld het *Lindqvist*-arrest, het *Google/Costeja*-arrest, het *Reynes*-arrest of het *Nowak*-arrest.³ Voor het in deze bijdrage te bespreken arrest van 24 september 2019 moeten we het doen met de toch lastiger te onthouden aanduiding *GC, AF, BH en ED/CNIL*-arrest. Hier gebruik ik gemaks halve, in navolging van anderen,⁴ de abstracte, afgekorte aanduiding *GC/CNIL*-arrest.

Het arrest

Aanleiding voor deze zaak was het aan Google gerichte verzoek van vier individuen, aangeduid met hun initialen GC, AF, BH en ED, om verwijdering van de zoekresultaten die worden gepresenteerd als er met een zoekmachine wordt gezocht op hun namen. Google weigerde deze zoekresultaten te verwijderen. Verzoekers hebben daarop

- 1 Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie van 25 september 2012, PB L-265 van 29.9.2012, aangepast op 26 november 2019, PB L 316 van 6.12.2019, p. 103.
- 2 Voluit: Verordening (EU) 2018/1725 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door de instellingen, organen en instanties van de Unie en betreffende het vrije verkeer van die gegevens, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 45/2001 en Besluit nr. 1247/2002/EG, 21.11.2018, *PbEU* L295.
- 3 Resp. HvJ EU 6 november 2003, C-101/01, ECLI:EU:C:2003:596 (*Lindqvist*); HvJ EU 13 mei 2014, C-131/12, ECLI:EU:C:2014:317 (*Google/Costeja*); HvJ EU 11 december 2014, C-212/13, ECLI:EU:C:2014:2428 (*Rynes*); HJ EU 20 december 2017, C 434/16, ECLI:EU:C:2017:994 (*Nowak*).
- 4 Zie bijv. hof Den Haag 24 december 2019, ECLI:NL:GHDHA:2019:3539, r.o. 4.4 t/m 4.8.

CNIL verzocht Google aan te manen de zoekresultaten te verwijderen. Ook CNIL weigerde te voldoen aan dat verzoek en tegen deze weigering zijn verzoekers vervolgens opgekomen bij de Franse bestuursrechter.⁵

De hoogste Franse bestuursrechter, de Conseil d'Etat, legde vier 'alsdan'-vragen voor aan het Hof, waarvan er drie zijn onderverdeeld in verschillende subvragen. De eerste vraag is of het verbod op de verwerking van bijzondere gegevens en strafrechtelijke gegevens (art. 8, eerste en vijfde lid, van de richtlijn resp. art. 9, eerste lid en art. 10 AVG) ook van toepassing is op aanbieders van zoekmachines.⁶

Voor de beantwoording van deze vraag begint het Hof met een korte uiteenzetting van wat in het *Google/Costeja*-arrest is overwogen over de verwerkingsverantwoordelijkheid van de zoekmachine. De activiteiten van een zoekmachineaanbieder bestaan uit het vinden van door derden op het internet gepubliceerde of opgeslagen informatie en het vervolgens automatisch indexeren, het tijdelijk opslaan en uiteindelijk het in een bepaalde volgorde ter beschikking stellen aan internetgebruikers. Deze activiteiten kwalificeren als verwerkingen van persoonsgegevens, waarvoor de zoekmachine verwerkingsverantwoordelijk is en waarop Richtlijn 95/46/EG (de richtlijn) en sinds 25 mei 2018 de AVG van toepassing is.⁷

Vervolgens stelt het Hof vast dat het verbod op verwerking van bijzondere gegevens ook geldt voor deze verwerkingen, evenals de verwerking van strafrechtelijke gegevens (art. 8, eerste en vijfde lid, van de richtlijn resp. art. 9, eerste lid, en art. 10 AVG). Er is geen reden om ervan uit te gaan dat de zoekmachineaanbieder, alleen vanwege de specifieke kenmerken van de verwerkingen, is vrijgesteld.⁸

Daarmee is echter niet gezegd dat de aanbieder van een zoekmachine zonder meer zoekresultaten moet verwijderen als deze kwalificeren als bijzondere gegevens of strafrechtelijke gegevens. Er zijn uitzonderingen waarvan verwerkingsverantwoordelijken, en dus ook zoekmachineaanbieders, gebruik kunnen maken. Daarover gaat de tweede aan het Hof voorgelegde vraag, onderverdeeld in drie subvragen. Voor de beantwoording van deze vraag bespreekt het Hof enkele op het eerste gezicht voor zoekmachines relevante uitzonderingen uit de richtlijn en de verordening.

Een eerste uitzondering betreft de uitdrukkelijke toestemming van de betrokkene, dat wil zeggen degene over wie gegevens in de zoekresultaten worden weergegeven (art. 8, tweede lid, onderdeel a, van de richtlijn en art. 9, tweede lid, onderdeel a, AVG). Deze uitzondering is evenwel, zo stelt het Hof al snel vast, voor een zoekmachine onbruikbaar. Dit omdat toestemming specifiek moet zijn (art. 4, onderdeel 11, AVG) wat bij een zoekmachine onhaalbaar is. En daarbij moet worden bedacht dat, zelfs als er sprake was van toestemming, deze natuurlijk geacht moet worden te zijn ingetrokken door de betrokkene die het verwijderverzoek heeft gedaan. Dat komt ook naar voren uit de regeling van het vergeetrecht in de AVG, waarbij de betrokkene kan verlangen dat gegevens worden verwijderd als hij of zijn toestemming heeft ingetrokken en er geen andere verwerkingsgrondslag is (art. 17, eerste lid, onderdeel b, AVG).⁹

Een andere uitzondering betreft de omstandigheid dat de desbetreffende gegevens kennelijk door de betrokkene openbaar zijn gemaakt (art. 8, tweede lid 2, onderdeel e, van de richtlijn en art. 9, tweede lid 2, onderdeel e, AVG).¹⁰ Het Hof gaat hierop niet in, maar ook deze uitzondering is voor een zoekmachine veelal niet goed bruikbaar, al was het maar omdat niet alle bijzondere gegevens over iemand door hemzelf openbaar worden gemaakt. Daarbij wijst het Hof erop dat, zelfs als gebruik kan worden gemaakt van deze uitzondering, de betrokkene hoe dan ook kan verlangen dat de zoekmachineaanbieder de hem betreffende zoekresultaten verwijdert om redenen die verband houden met zijn specifieke situatie. Dit op grond van het verzets- of bezwaarrecht (art. 14, eerste lid, onderdeel a van de richtlijn en art. 17, eerste lid, onderdeel c en art. 21, eerste lid, AVG).¹¹ Als de betrokkene van dat recht gebruikmaakt betekent dit dat de aanbieder, ook al kan hij gebruikmaken van de genoemde uitzondering, toch moet nagaan of de zoekresultaten moeten worden verwijderd.

En dat impliceert dan een afweging van enerzijds het belang bij bescherming van de persoonlijke levenssfeer en anderzijds het belang bij de vrijheid van informatie, iets dat ook uitdrukkelijk is vastgelegd in de verordening (art. 17, derde lid, onderdeel a, AVG).¹²

Vervolgens noemt het Hof een andere, derde uitzondering op het verbod op de verwerking van bijzondere en strafrechtelijke gegevens. En dat betreft de uitzondering van wat ik kortheidshalve aanduid als het zwaarwegend algemeen belang. Dat betreft de mogelijkheid dat bij lidstatelijk of Unierecht met het oog op de bescherming van een zwaarwegend algemeen belang wordt voorzien in een regeling die het mogelijk maakt om de gegevens te verwerken ondanks het verwerkingsverbod. Een dergelijke regeling moet wel passende waarborgen bieden (art. 8, vierde lid, van de richtlijn, art. 9, tweede lid, onderdeel g, AVG).

Deze uitzondering verlangt dat de zoekmachineaanbieder, zoals ook als er gebruik wordt gemaakt van voornoemd verzets- of bezwaarrecht, belangen gaat afwegen. De aanbieder moet beoordelen of de bekendmaking van de zoekresultaten, waardoor inbreuk wordt gemaakt op de privacy- en gegevensbeschermingsrechten, om redenen van een zwaarwegend algemeen belang strikt noodzakelijk is ter bescherming van de informatievrijheid.¹³

De laatste rechtsvragen die het Hof beantwoordt hebben betrekking op het begrip strafrechtelijke gegevens, of voluit 'persoonsgegevens betreffende strafrechtelijke veroordelingen en strafbare feiten' (art. 8, vijfde lid, van de richtlijn en art. 10 AVG). Het Hof wordt gevraagd wat dat begrip omvat en verder, als van dergelijke gegevens sprake is, in hoeverre de zoekmachineaanbieder gehouden kan zijn niet meer actuele zoekresultaten te verwijderen. Er valt dan te denken aan de zoekresultaten die verwijzen naar de veroordeling door de rechtbank, die in hoger beroep ongedaan is gemaakt.

Het Hof gaat uit van een ruim begrip van strafrechtelijke gegevens. Er is daarvan ook sprake als het gaat om zoekresultaten die verwijzen naar berichten over de verdere vervolging van de betrokkene of de desbetreffende gerechtelijke procedure en in voorkomend geval de veroordeling van deze betrokkene. Daarbij maakt het niet uit of in die procedure al dan niet is komen vast te staan dat de overtreding waarvoor de persoon is vervolgd is begaan.¹⁴ De beoordeling of dergelijke gegevens moeten worden verwijderd vereist, evenals bij de bijzondere gegevens, een afweging van belangen.¹⁵ Het gaat dan enerzijds om de privacybelangen van de betrokkene en anderzijds om de vrijheid van informatie van het publiek. Daarbij moet rekening worden gehouden met

'de essentiële rol van de pers in een democratische samenleving, die mede inhoudt dat verslag wordt gedaan van en commentaar wordt gegeven op gerechtelijke procedures.'

Het gaat er daarbij ook om dat het publiek ook onderzoek moet kunnen doen naar gebeurtenissen uit het verleden, zo voegt het Hof daaraan toe onder verwijzing naar rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens.¹⁶

Vervolgens komt het Hof met een extra vereiste waaraan de zoekmachineaanbieder moet voldoen als deze belangenafweging erin resulteert dat de strafrechtelijke gegevens niet behoeven te worden verwijderd – dat wil zeggen: als de zoekresultaten strikt noodzakelijk zijn in het licht van de informatievrijheid. In dat geval moet de aanbieder de zoekresultaten zodanig ordenen dat deze een goed beeld geven van de actuele gerechtelijke situatie. Oftewel, de vrijspraak in hoger beroep moet hoger in de zoekresultaten worden weergegeven dan de veroordeling in eerdere instantie. Het Hof zegt het zo:

'[D]e exploitant van een zoekmachine [dient], [...] in ieder geval uiterlijk bij het verzoek tot verwijdering van links de resultatenlijst dusdanig [...] te ordenen dat het gehele beeld dat hiermee voor de internetgebruiker wordt geschetst een afspiegeling vormt van de actuele gerechtelijke situatie, hetgeen onder meer vereist dat de links naar webpagina's die daarover informatie bevatten als eerste op deze lijst verschijnen.'

5 GC/CNIL, r.o. 24-30.

6 GC/CNIL, r.o. 31.

7 GC/CNIL, r.o. 35-37; *Google/Costeja*, r.o. 25-41.

8 GC/CNIL, r.o. 42-45.

9 GC/CNIL, r.o. 62.

10 GC/CNIL, r.o. 63.

11 GC/CNIL, r.o. 65.

12 GC/CNIL, r.o. 66.

13 GC/CNIL, r.o. 68.

14 GC/CNIL, r.o. 72.

15 GC/CNIL, r.o. 75.

16 GC/CNIL, r.o. 76; EHRM 28 juni 2018, CE:ECHR:2018:0628JUD006079810, r.o. 89 en 100-102.

Bespreking

Het arrest biedt een uitweg voor de ongemakkelijke, om niet te zeggen nogal ongelukkige situatie die met het *Google/Costeja*-arrest was ontstaan, waar het gaat om de toepassing van het verwerkingsverbod voor bijzondere en strafrechtelijke gegevens op zoekmachines. In zijn conclusie bij dat arrest had A-G Jääskinen er al op gewezen dat het als gevolg van dit verbod voor de aanbieders daarvan problematisch is om te voldoen aan de privacywetgeving. Dat zou meebrengen dat internetzoekmachines in strijd met het Unierecht zijn, wat zijns inziens een absurde conclusie was ('a conclusion I would find absurd').¹⁷

In de lagere rechtspraak zien we dat terug. In meer dan een handvol vergeetzaken zien we hoe de rechter heeft geworsteld met het verwerkingsverbod voor deze gegevens.¹⁸ Zo oordeelde de rechtbank Rotterdam met merkbare tegenzin dat de zoekresultaten die verwezen naar berichtgeving over een strafrechtelijke veroordeling kwalificeren als strafrechtelijke gegevens, met als gevolg dat het 'onvermijdelijk' was dat de zoekmachine deze gegevens niet mocht verwerken.¹⁹ In latere zaken zien we dat de rechter het begrip strafrechtelijke gegevens zo uitlegt dat zoekresultaten niet daaronder vallen. Er kan, zo blijkt uit verschillende uitspraken, niet worden gesproken van strafrechtelijke gegevens als in de zoekresultaten niet zodanige concrete feiten en omstandigheden zijn opgenomen 'dat zij als een strafbaar feit te kwalificeren bewezenverklaring – in de zin van artikel 350 Wetboek van Strafvordering (Sv) – kunnen dragen'. En evenmin is daarvan sprake als de zoekresultaten geen zwaardere verdenking dan een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit opleveren.²⁰ Het contra-intuïtieve resultaat was dat een zoekmachine wél de zoekresultaten zou mogen weergeven die verwezen naar een publicatie waarin iemand zonder al te veel onderbouwing werd beschuldigd van strafrechtelijke feiten, maar niet de zoekresultaten die verwezen naar een veroordeling door een strafrechter, uitgesproken in een strafproces met alle daarbij behorende waarborgen.

Uiteindelijk zien we dat verschillende rechtbanken, soms expliciet voorsortierend op het arrest van het Hof van 24 september 2019,²¹ tot het oordeel zijn gekomen dat het verwerkingsverbod voor bijzondere en strafrechtelijke gegevens in een aantal gevallen niet van toepassing is op zoekmachines. Dit omdat dit verwerkingsverbod afbreuk doet aan de belangrijke maatschappelijke functie van zoekmachines. Het verbod maakt zoekmachines 'categorisch onmogelijk' en 'een zo categorische beperking is niet goed te verenigen met het algemene belang'.²²

Uit de verschillende uitspraken blijkt echter niet op grond van welke in de richtlijn of verordening genoemde uitzonderingen de rechter het verwerkingsverbod buiten toepassing verklaart. Dit is anders in een vergeetzaak waarin het Hof Den Haag, exact twee maanden na het arrest van 24 september 2019, uitspraak deed. In deze zaak had de zoekmachineaanbieder weliswaar geen beroep gedaan op de desbetreffende bepalingen van de richtlijn of verordening, maar het hof Den Haag vult ambtshalve de rechtsgronden aan, omdat de feiten waarop Google zich beroept wel voldoende zijn voor de toepassing van die bepalingen. Het hof merkt daarbij op dat deze ambtshalve aanvulling ook aangewezen is omdat die bepalingen de bescher-

ming waarborgen van de rechten van niet bij de procedure betrokken internetgebruikers, die mogelijk belangstelling hebben voor de zoekresultaten waarvan verwijdering is verzocht.

Het hof Den Haag beoordeelt dan, zoals in het arrest van 24 september 2019 uiteengezet, of de zoekmachine gebruik kan maken van de uitzondering van het zwaarwegend algemeen belang van artikel 9, tweede lid, onderdeel g, AVG. In het kader van deze beoordeling stelt het vast dat het weergeven van de desbetreffende zoekresultaten inderdaad moet worden aangemerkt als een verwerking die nodig is om redenen van zo een zwaarwegend algemeen belang. Verder stelt het vast dat er, zoals de verordening vereist, inderdaad een grondslag voor is te vinden in het Unierecht of lidstatelijk recht, te weten in artikel 10 EVRM en artikel 11 van het Handvest. En daarbij voorziet dit lidstatelijk recht ook in de passende en specifieke maatregelen ter bescherming van de betrokkenen, die voldoen aan de voorwaarden gesteld in artikel 9, tweede lid, onderdeel g, AVG. Zo een maatregel is natuurlijk de mogelijkheid van betrokkenen de door een zoekmachineaanbieder gemaakte afwegingen in rechte te laten toetsen.

Het arrest is om verschillende redenen van belang. Het erkent dat zoekmachines een belangrijke rol hebben in het maatschappelijk leven en nuanceert het uitgangspunt uit het *Google/Costeja*-arrest dat de privacyrechten van de betrokkene in de regel voorrang hebben op het belang van internetgebruikers om kennis te nemen van informatie waarvoor zij belangstelling hebben. Verder kan uit het arrest, in het bijzonder uit rechtsoverwegingen 46 en 47, worden opgemaakt dat de aanbieder van de zoekmachine moet voldoen aan verplichtingen uit de verordening, maar kennelijk alleen als dat kan binnen zijn verantwoordelijkheden, bevoegdheden en mogelijkheden. En dit betekent dat de aanbieder niet gehouden is al bij het doorzoeken en indexeren van het internet te voldoen aan deze verplichtingen, maar alleen als er een verwijderverzoek is gedaan. In zoverre geldt het verbod op verwerking van bijzondere en strafrechtelijke gegevens dus niet, zoals Dommering het zegt, in absolute vorm.²³ Wat dat betreft kan ook dit arrest, net als het arrest van dezelfde datum over de territoriale werking, wel degelijk worden opgevat als een overwinning van Google.²⁴

Maar tegelijkertijd blijkt uit de beantwoording van de vragen over strafrechtelijke gegevens dat van de zoekmachineaanbieder meer wordt verwacht dan eerder werd aangenomen. Waar het gaat om strafrechtelijke gegevens, heeft de aanbieder niet de vrijheid zoekresultaten beschikbaar te stellen in de door hemzelf te bepalen volgorde. De aanbieder kan, na een afweging van alle belangen, ervoor kiezen de zoekresultaten wel beschikbaar te stellen. Maar als hij daartoe overgaat, moet hij ervoor zorgen dat 'het algehele beeld dat hiermee voor de internetgebruiker wordt geschetst' actueel is, wat zoveel betekent dat hij de zoekresultaten die verwijzen naar recente uitspraken eerder weergeeft dan de minder recente uitspraken. Ook als we accepteren dat een zoekmachine misschien nooit alleen maar een doorgeefluik is geweest – er worden nu eenmaal altijd keuzes gemaakt bij de volgorde waarop zoekresultaten worden weergegeven – dan nog is het wel wat dat zoekmachineaanbieders zo een actieve rol krijgen opgelegd. Voor de volgorde van strafrechtelijke uitspraken lijkt dat niet ondoenlijk. Een zorg is dat deze actieve rol ook wordt aangenomen bij de weergave van andersoortige zoekresultaten.

17 Concl. A-G Jääskinen 25 juni 2013, C-131/12, ECLI:EU:C:2013:424, randnr. 90.

18 Zie daarover G.-J. Zwenne, 'Het vergeetrecht vijf jaar later', AA2019/7, p. 604-614.

19 Rb. Rotterdam op 29 maart 2016, ECLI:NL:RBROT:2016:2395, r.o. 4.10.3.

20 Zie o.a. Rb. Den Haag 12 januari 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:264, r.o. 4.12-14; Rb. Midden-Nederland 20 februari 2017, ECLI:NL:RBMNE:2017:805, r.o. 4.8; zie ook Rb. Amsterdam 22 maart 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:3354 en ECLI:NL:RBAMS:2018:3355, r.o. 4.5.

21 Zie Rb. Amsterdam 25 januari 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:2979, r.o. 4.9: 'De Franse Conseil d'Etat heeft in een niet onvergelykbaar geval op 15 maart 2017 prejudiciële vragen gesteld aan het HvJEU. Met partijen is ter zitting besproken of zij aanhouding van de zaak wensen totdat het HvJEU op de

gestelde vragen heeft geantwoord. Partijen wensten hierop niet te wachten en worden in deze keuze gevolgd.'

22 Rb. Amsterdam 25 januari 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:2979, r.o. 4.6; in gelijke bewoordingen: Rb. Midden-Nederland 8 mei 2018, ECLI:NL:RBMNE:2018:2196, r.o. 4.2; Rb. Amsterdam 15 februari 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:1644, r.o. 4.5; Rb. Amsterdam 22 maart 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:3355, r.o. 4.7 en ECLI:NL:RBAMS:2018:3357, r.o. 4.6; Rb. Midden-Nederland 14 november 2018, ECLI:NL:RBMNE:2018:5594, r.o. 4.19.

23 Dommering in zijn annotatie bij het *GC/CNIL*-arrest, NJ2019/435, par. 10.

24 Anders: G.H. Spruyt, 'Begrenzing én versterking van het recht om vergeten te worden', *Tijdschrift voor internetrecht*, 2019/6, p. 247.